

ПРИВАТНІ ТРАНСФЕРТИ В УКРАЇНУ, ЇХ СТРУКТУРА ТА ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ

Приватні трансферти – це доходи домогосподарств, які створюються завдяки економічній активності членів цих домогосподарств, що перебувають закордоном. Грошові перекази базуються на довготривалому проживанні робітників в іншій країні (економічна діяльність в якості трудового мігранта), або на короткострокових роботах (як сезонний працівник) [1].

Офіційними каналами відправлення грошових переказів є перекази через корпоративні рахунки банків і через міжнародні платіжні системи, такі як Western Union та Money Gram. Також існують неформальні канали, які створюють проблеми, адже ці перекази складно відстежити і точно підрахувати.

Грошові перекази в країнах, що розвиваються, часто вважаються одним з основних джерел зовнішнього фінансування. Україна не є винятком - за останні десять років приплив грошових переказів від українських мігрантів збільшився у кілька разів. З рисунку 1 можна побачити, що тільки за останні 4 роки їхній об'єм збільшився вдвічі, а половина цих переказів здійснюється через неформальні канали. Це означає, що міграція стає все більш популярною в Україні, а більшість мігрантів працюють нелегально і використовують неформальні канали передачі переказів.

Рис. 1. Приватні перекази в Україну (динаміка і способи переказу), млн. дол. США [2]

Приватні трансферти приносять економіці України дуже великий об'єм грошей. З Таблиці 1 ми бачимо, що економіка отримує майже ще одну десятину від ВВП за рахунок приватних трансфертів з-за кордону. Науковці стверджують, що приватні трансферти мають позитивний вплив на ВВП та розвиток країни, адже відбувається розвиток малого бізнесу, формується середній клас, а суспільство країни-реципієнта запозичує іноземний досвід для ведення бізнесу, міжособистісні контакти та відтворює правила ринкової поведінки більш розвинутої держави [3]. Але така кількість приватних трансфертів також несе небезпеку, адже вона робить економіку України частково залежною від них. У розвинутих країнах відсоткове відношення трансфертів до ВВП не перевищує чотирьох відсотків.

Таблиця 1. Відношення приватних трансфертів до ВВП

Роки	2015	2016	2017	2018	2019
1) ВВП України (млн. дол. США)	90615	93270	112154	130832	141948
2) Обсяг приватних трансфертів в Україну (млн. дол. США)	6959	7535	9264	11111	12017
Відсоткове відношення 2 до 1	7,68%	8,08%	8,26%	8,49%	8,47%

Рисунок 2 показує, що найбільша частина приватних трансфертів в Україну надходить з сусідньої Польщі, яка вийшла на перше місце тільки 4 роки тому і стрімко відривається від інших. Також можна побачити, що війна України з РФ негативно вплинула на об'єм трансфертів з Росії, але в той же час це призвело до збільшення кількості трансфертів з європейських країн.

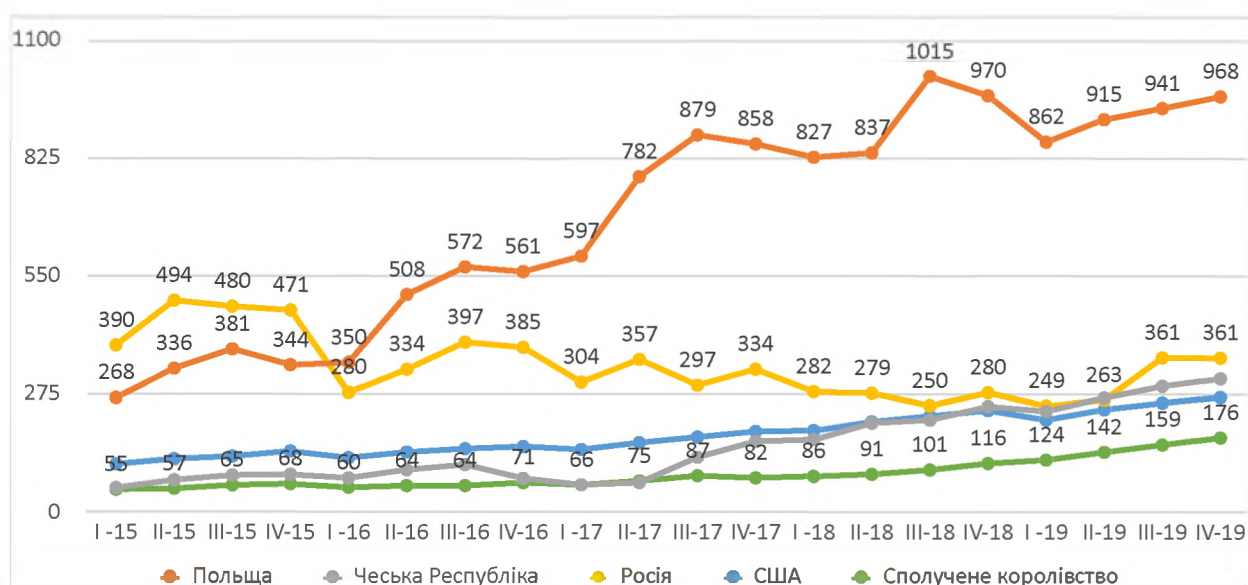

Рис. 2. Обсяги приватних грошових переказів в Україну за основними країнами по кварталах (млн. дол. США) [2]

Приватні трансферти українських мігрантів є потужним джерелом інвестицій в державу, вони стимулюють розвиток української банківської системи і дають величезний поштовх для розвитку вітчизняного бізнесу, який повинен задовольнити зростаючий попит на всі види продукції, спричинений збільшенням кількості грошей в суспільстві (яскравим прикладом є швидкий розвиток будівельної галузі в Західній Україні, де є найбільше мігрантів і куди надсилається більшість переказів). Приватні трансферти забезпечують розвиток української освіти, адже сім'ї, які колись не могли оплатити навчання у закладах вищої освіти, зараз мають достатньо заощаджень, тим самим вони підвищують загальний попит на навчання. Також грошові перекази зменшують рівень бідності в країні, адже часто мігрантами стають саме люди з бідних домогосподарств.

В той же час грошові перекази зменшують кількість робочої сили в державі і підвищують небажання колишніх мігрантів працювати за зарплатню, меншу ніж ту, яку вони отримували за кордоном. В основному, ці кошти люди вкладають в поточне споживання, і тільки 10% від грошових переказів інвестуються; економічне зростання відбувається завдяки мультиплікаційному ефекту, коли ці гроші витрачаються на товари і послуги внутрішніх виробників [4]. Трансферти несуть небезпеку фінансовій системі України, адже їхня велика

кількість загрожує стабільності фінансового сектору держави (якщо всі ці кошти раптово вплинуть в економіку через загрозу кризи тощо).

Переважання споживання у способі використання грошових надходжень вказує на те, що вони виконують компенсційну функцію, покриваючи проблеми домогосподарств через погані економічні умови в країні. Отже, вони компенсують економіку України через її низькі показники: йдеться не тільки про зростання ВВП на душу населення, а про широкий спектр показників, важливих для людей, включаючи рівень інфляції, робочі місця, якість життя, державні інвестиції в інфраструктуру, освіту та охорону здоров'я, ефективність уряду, стан навколишнього середовища тощо. Таким чином, для досягнення максимального позитивного ефекту від грошових переказів українській владі слід зосередитись на макроекономічному управлінні, інституційних реформах та стратегіях економічного розвитку, що стосуються всієї економіки. Реалізуючи це, більша частина трансфертів використовуватиметься як інвестиції і вкладатиметься в бізнес, що буде набагато ефективнішим для економіки і держави загалом.

Список використаних джерел:

1. «Glossary: Remittance». Електронний доступ: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Remittances>
2. Національний банк України - Статистика зовнішнього сектору України за методологією 6-го видання "Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції" (МВФ, 2009) – Грошові перекази. Електронний доступ: <https://bank.gov.ua/statistic/sector-external/data-sector-external?fbclid=IwAR1qGwdtxma2Mvz-lE0pzD93XjfWJESdMqptgUMTnmj847I5RwRhSCSdaSg#1>
3. Дем'янчук Ю.І. Стабілізаційний вплив приватних трансфертів у трансформаційних економіках».
4. Olga Kupets. The Development and the Side Effects of Remittances in the CIS Countries: the Case of Ukraine.

Martyshchenko B. O.,
Master student, NaUKMA
Jaiswar S.,
Master student, UiB

DYNAMICS MODELING OF THE GOVERNMENT DEBT IN UKRAINE

In the model we've discovered the dynamics of Ukrainian government debt from 2005 to 2018. The use of loans by the state is caused by a lack of own financial resources for its needs. If used effectively, the money involved can be a positive driver of economic growth. Otherwise, increasing debt could disrupt macroeconomic stability or even lead to financial crisis.

The thing is, the more government borrows (even to repay old loans), the more debt is accumulated and the higher are interest rates. That makes the problem cyclic. State debt of Ukraine was constantly increasing during 2005–2018 [1]. According to international standards, government debt is considered critical, if it exceeds 60% of GDP. Ukrainian state debt passed through this level in 2014. The issue would not be so troublesome if Ukraine had a diversified and competitive economy that could generate high added value, exports and budget revenues to serve the state debt, such as the US or Japan. However, Ukraine primarily exports raw materials and semi-finished products and imports expensive finished goods, with a negative trade balance (-11.2 billion USD in 2018). This debt is served by businesses or economic agents – corporations and households through taxes and fees.